

BEZPEČNOSŤ VÝROBKOV – LEGISLATÍVNY RÁMEC

ALENA TOMENGOVÁ

SAFETY PRODUCTS –LEGISLATIVE FRAMEWORK

ABSTRAKT

Príspevok predstavuje aktuálnu legislatívu v oblasti bezpečnosti výrobkov na Európskom a vnútornom trhu, vysvetľuje základné pojmy: bezpečný výrobok, nebezpečná napodobenina, chybné výrobky a systém RAPEX. Upozorňuje na niektoré paragrafy zo zákona o ochrane spotrebiteľov a aktuálne zistenia z oblasti bezpečnosti výrobkov na vnútornom trhu.

Kľúčové slová: výrobok, bezpečnosť

ABSTACT

The article states current legislative framework of the Safety Products topic in the European and Slovak marketplace, clarifies key words such as dangerous product, fake, incorrect product and system RAPEX, highlights some important clauses of the Law of consumer protection and relevant information concerning dangerous products at the Slovak marketplace.

Key words: product, safety

Úvod

Vďaka efektívne fungujúcemu Jednotnému trhu Európskej únie (EÚ) môžu európski podnikatelia vyrábať, predávať a kupovať tovar po celej EÚ. Odstránili sa tým prekážky, ktoré kedysi stáli v ceste dovozu a vývozu.

Právne normy EÚ v záujme ochrany zdravia a bezpečnosti však ustanovujú, že výrobcovia môžu na trh uvádzať jedine bezpečné výrobky. Inak povedané, každý výrobok dodaný v rámci obchodnej činnosti a určený pre spotrebiteľov, nesmie predstavovať žiadne riziko alebo iba minimálne riziko v súlade s použitím výrobku za bežných alebo primerane predvídateľných podmienok. Čiže bicykel musí byť mechanicky bezpečný (musí mať napríklad vhodné brzdy), hoci existuje bežné riziko pádu z bicykla.

Požiadavka všeobecnej bezpečnosti výrobkov je upravená Smernicou 2001/95/ES Európskeho parlamentu a Rady o všeobecnej bezpečnosti výrobkov.

Aby výrobcovia splnili túto požiadavku všeobecnej bezpečnosti, musia poskytnúť spotrebiteľom informácie o rizikách tzv. normálneho používania počas predpokladanej funkčnosti produktu a o rizikách tzv. predvídateľných, ktoré nie sú hneď viditeľné bez predošlého upozornenia.

Okrem tohto všeobecného predpisu boli prijaté aj sektorové ustanovenia, ktoré upravujú citlivejší charakter istých výrobkov. Patria medzi ne najmä ustanovenia o značení potravín, farmaceutických výrobkov, kozmetických výrobkov a elektrických spotrebičov, ako aj ustanovenia o bezpečnosti hračiek.

Ak je výrobok identifikovaný ako *nebezpečný*, úrady pre dohľad nad trhom majú právo prijať opatrenia podľa závažnosti rizika, ktoré tento výrobok predstavuje.

Podľa *závažnosti rizika* vykonať nasledovné opatrenia:

- vyžiadať vhodnú kontrolu bezpečnostných vlastností výrobkov, a to aj po ich uvedení na trh,
- vyžiadať si od zainteresovaných strán všetky potrebné informácie,
- odobrať vzorky výrobku,
- vykonať opatrenia, ktorými sa zabezpečí zverejnenie osobitných upozornení,
- dočasne zakázať obchodovanie,
- zorganizovať stiahnutie výrobku z trhu alebo od spotrebiteľov.

Orgány trhového dozoru majú tiež povinnosť informovať Spoločenstvo o výskyte rizikových výrobkov na vnútornom trhu prostredníctvom systému RAPEX.

RAPEX je systém rýchlej výmeny informácií. Jeho cieľom je riešiť urgentné situácie spôsobené výrobkami, ktoré predstavujú vážne a bezprostredné nebezpečenstvo pre zdravie a bezpečnosť spotrebiteľov a následky nebezpečenstva môžu presiahnuť hranice daného štátu.

Slovenská obchodná inšpekcia (SOI) - je všeobecným orgánom trhového dozoru v ochrane spotrebiteľa na vnútornom trhu podľa Zákona č. 128/2002 Z. z. o štátnej kontrole.

Na stránkach SOI sa nachádzajú informácie o nebezpečných výrobkoch, ktoré boli nájdené na vnútornom trhu, ale i informácie o nebezpečných výrobkoch na Jednotnom trhu EÚ.

Predpisy Spoločenstva upravujú aj zodpovednosť za chybné výrobky. Za škodu vzniknutú chybným výrobkom zodpovedá výrobca, dovozca a v istých prípadoch i dodávateľ. Pri posudzovaní chybnosti výrobku sú hlavnými kritériami jeho prevedenie a použitie, ktoré možno primerane predpokladať.

Chybný tovar je taký, ktorý neposkytuje bezpečnosť, na ktorú má spotrebiteľ nárok zo zákona.

Na získanie odškodnenia je potrebné preukázať:

- škodu,
- chybu,
- príčinný vzťah medzi chybou a škodou.

Vzhľadom na neustály vedecko-technologický pokrok sa v smernici výslovne uvádza, že výrobok sa nesmie považovať za nebezpečný iba preto, že na trhu sú k dispozícii bezpečnostne dokonalejšie výrobky.

Nariadenie vlády SR č. 404/2007 o všeobecnej bezpečnosti výrobkov vychádza z vyššie uvedenej Smernice EP a Rady 2001/95/ES.

Toto nariadenie vlády upravuje povinnosti výrobcov, dovozcov, dodávateľov, predávajúcich a pôsobnosť orgánov verejnej správy a práva spotrebiteľov v oblasti všeobecnej bezpečnosti nepotravinárskych výrobkov, ako aj požiadavky na bezpečnosť výrobku.

Bezpečný výrobok podľa tohto nariadenia je výrobok, ktorý za bežných alebo rozumne predvídateľných podmienok používania, inštalácie alebo údržby nepredstavuje po dobu určenú výrobcom alebo po dobu obvyklej použiteľnosti nebezpečenstvo pre spotrebiteľa.

Bezpečnosť výrobku sa posudzuje podľa:

- vlastností výrobku, zloženia, životnosti, obalu, návodu na jeho montáž a uvedenie do prevádzky, dostupnosť, odporúčaný spôsob používania vrátane vymedzenia prostredia používania, označenie výstrah, údržba a likvidácia, podmienky skladovania, podmienky prepravy a ďalšie informácie poskytované výrobcom
- vplyvu výrobku na iné výrobky, ak je predpoklad, že sa bude používať spolu s nimi

- spôsob prezentácie a predvedenia výrobku
- skupiny spotrebiteľov, ktoré môžu byť pri používaní výrobku vystavené riziku, najmä deti a staršie osoby.

Bezpečnosť výrobku sa posudzuje aj podľa:

- STN, alebo technickej normy toho štátu, v ktorom je výrobok uvedený do obehu,
- pravidiel správnej praxe pre bezpečnosť výrobkov platných v príslušnej oblasti,
- súčasného stavu poznatkov vedy a techniky ,
- rozumného očakávania spotrebiteľa týkajúceho sa bezpečnosti

Za nebezpečný sa považuje výrobok, ktorý nespĺňa požiadavky uvedené v predchádzajúcom texte a aj výrobok, ktorý svojim tvarom, vôňou, farbou, vzhľadom, balením, označením, objemom alebo veľkosťou môže u spotrebiteľa, najmä u detí, vyvolať riziko zámieny s potravinou a ohroziť tak jeho život alebo zdravie.

Problematiku nebezpečných napodobení rieši aj Zákon č. 250/2007 Z.z. o ochrane spotrebiteľa a Zákon SNR č. 372/1990 o priestupkoch v znení neskorších predpisov.. Zakazuje sa ním uvádzať na trh, vyrábať, dovážať a predávať nebezpečnú napodobeninu (na trhu sa vyskytli napr. gumy na gumovanie pre deti v tvare a vôni jahody, prívesky na kľúče v podobe strapca hrozna, gélové sviečky napodobňujúce ovocie, kompóty, zákusky). Za nebezpečné sa považujú aj výrobky napodobňujúce iné výrobky napr. cigaretové žuvačky.

Zákon č. 250/2007 o ochrane spotrebiteľa a o zmene zákona SNR č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov upravuje práva spotrebiteľov a povinnosti výrobcov, predávajúcich , dovozcov a dodávateľov, pôsobnosť orgánov verejnej správy v oblasti ochrany spotrebiteľa, postavenie právnických osôb založených alebo zriadených na ochranu spotrebiteľa.

Tento zákon sa vzťahuje na predaj výrobkov a poskytovanie služieb, ak k plneniu dochádza na území SR.

Zákon v § 2 vymedzuje niektoré pojmy, medzi ktoré patrí napr. pojem „bežná kvalita“, čo je v zmysle tohto zákona kvalita, ktorá zabezpečuje zachovanie všetkých podstatných vlastností výrobku, ktoré podmieňujú jeho bezprostredné používanie a spĺňajú predpokladané očakávania spotrebiteľa.

Zákon v § 3 zákon č.250/2007 Z.z. definuje práva spotrebiteľa na:

- výrobky a služby v dobrej kvalite, uplatnenie reklamácie, náhradu škody, vzdelávanie, informácie, ochranu svojho zdravia, bezpečnosti a ekonomických záujmov
- na informácie
- ochranu pred neprijateľnými podmienkami v spotrebiteľských zmluvách

Keďže rozdiely vo vnútroštátnych technických pravidlách môžu brániť obchodovaniu, EÚ prijala harmonizačné opatrenia v prípade viacerých *vysokorizikových výrobkov* - liekov, vozidiel, hračiek, chemikálií, elektronického a mechanického vybavenia a lekárskeho prístrojov. Výrobky vyrobené v súlade s týmito predpismi môžu byť uvedené na trh v ktorejkoľvek krajine EÚ.

Označenie CE na výrobku znamená, že spĺňa všetky príslušné požiadavky EÚ. Členské krajiny EÚ nemôžu obmedziť vstup výrobkov nesúcich označenie CE na trh, iba ak by mali dôkaz, že takéto výrobky nie sú v súlade s predpismi.

Záver

Dôvodom pre stiahnutie výrobku z trhu, od spotrebiteľov, zákaz predaja alebo likvidácia výrobkov boli najčastejšie chemické riziko, riziko elektrického šoku a riziko požiaru, riziko vonkajších poranení, zadusenía, zaškrtenia, riziko poškodenia sluchu a iné.

RUSKO, M. – BALOG, K. [Eds.] 2007:

Manažérstvo životného prostredia 2007 ▼▲▼ Management of Environment '2007
zo VII. konferencie so zahraničnou účasťou konanej 5. - 6. 1. 2007 v Jaslovských Bohuniach
Proceedings of the International Conference, Jaslovské Bohunice, 5-6 January 2007
Žilina: Strix et VeV. Prvé vydanie. ISBN 978-80-89281-18-3.

Na národnom trhu sa výskyt nebezpečných výrobkov kontroluje od roku 2005. Je zarážajúce, že identifikované nebezpečné výrobky predstavujú vo veľkom počte hračky pre deti. Ide prevažne o výrobky dovezené z Číny.

Aktivity v oblasti bezpečnosti výrobkov na medzinárodnej i národnej úrovni sú v podmienkach voľného trhu veľmi dôležité a potrebné, aj vzhľadom na vyššie uvedené skutočnosti a zistenia. Je ale na každom spotrebiteľovi, teda na každom z nás, zaujímať sa o bezpečnosť výrobkov, ktoré kupujeme. Ich výber treba starostlivo zvážiť, prečítať si informácie o materiáli, z ktorého je výrobok vyrobený, u hračiek je potrebné rešpektovať odporúčanú vekovú kategóriu detí, pre ktoré je výrobok určený, návod na použitie a informácie o možných rizikách. Prípadné zistené nebezpečné vlastnosti alebo chyby výrobkov je potrebné reklamovať alebo hlásiť orgánom trhového dozoru.

ZOZNAM BIBLIOGRAFICKÝCH ODKAZOV

- [1] Smernica 2001/95/ES Európskeho parlamentu a Rady o všeobecnej bezpečnosti výrobkov
- [2] Zákon č. 250/2007 Z.z. o ochrane spotrebiteľa a o zmene zákona SNR č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov
- [3] Nariadenie vlády SR č. 404/2007 o všeobecnej bezpečnosti výrobkov.
- [4] Zákon č. 128/2002 Z. z. o štátnej kontrole.
- [5] SOI. [on-line] Available on-URL: >www.soi.sk<

ADRESA AUTORA

Ing. Alena Tomengová, PhD., Slovenská technická univerzita v Bratislave, Materiálovotechnologická fakulta Trnava, Ústav inžinierskej pedagogiky a humanitných vied, Trnava, Slovenská republika, e-mail: >alena.tomengova@stuba.sk<

RECENZENT

RNDr. Miroslav Rusko, PhD., Slovenská technická univerzita v Bratislave, Materiálovotechnologická fakulta Trnava, Ústav bezpečnostného a environmentálneho inžinierstva, Botanická 49, 917 01 Trnava, Slovenská republika, e-mail: >miroslav.rusko@stuba.sk<